

УДК 336.717.061

А.І. Грициєнко, магістр гр.ФК-11-МБ, Л.М. Фільштейн, канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Ресурси комерційного банку

В статті досліджено основні закономірності формування ресурсної бази українських банків, шляхи вдосконалення та покращення ресурсної політики банку, підходи до управління ресурсною базою комерційних банків в умовах кризи. Проаналізовано структуру та динаміку банківських ресурсів за 2009-2011 роки. Визначено, що для зміцнення банківської системи України необхідно нарощувати ресурсну базу банківських установ.

банківські ресурси, ринок банківських ресурсів, ресурсна база, ресурсний потенціал

Протягом останнього часу стан економіки України стабілізувався, намітилися певні тенденції до позитивних зрушень та зростання. Однак як окремі банки, так і вся банківська система України в цілому все ще працюють у складних умовах з високими ризиками. Тому відбувається постійний пошук ефективних методів і механізмів управління банківськими ресурсами. У процесі ринкових перетворень банківська система України зазнала значних змін. Зокрема, посилюється конкуренція між банками, розширюються межі операцій, які здійснюють банки у процесі своєї діяльності. І, незважаючи на те що перед кожним комерційним банком стоїть ряд задач, серед яких – як краще залучити кошти, як оптимально їх сформувати, яку депозитну політику проводити – перед ними виникає ще ціла низка проблем. Головна з них – сильна обмеженість вільних ресурсів, у тому числі через нерозвиненість багатьох операцій, здійснюваних ними. Тому в сучасних умовах вирішального значення набуває удосконалення діяльності банків з формування та використання своїх ресурсів, оскільки під впливом різноманітних зрушень в економічній динаміці на макро- та мікрорівнях, коливань на грошово-кредитному ринку банківські ресурси не залишаються усталеною категорією, а це в свою чергу і обумовлює актуальність питання їх оптимізації.

Теоретичні та практичні аспекти формування ресурсної бази комерційних банків вивчалися вітчизняними та зарубіжними науковцями, зокрема: А. Герасимовича, О.І.Барановського, З.М.Васильченко, О.В.Васюренка, О.Д.Вовчак, В.М.Гейця, О.І.Лаврушина, А.В.Шаповалова та ін. Однак, незважаючи на результати наукових досліджень, невирішеними залишаються питання щодо вибору джерел нарощування ресурсної бази банків та механізму формування ресурсів банку.

Метою статті є уточнення економічної категорії “банківські ресурси” та її елементів, включаючи процеси їх залучення.

Фінансові ресурси банку – це сукупність акумульованих з різних джерел коштів, які формулюються у процесі розподільчих і перерозподільчих відносин і використовуються в банківській діяльності з метою отримання прибутку.

Банківські ресурси розглядаються як ресурси в мікро та макроекономічному аспекті.

Ресурси окремо взятого комерційного банку це кошти, якими розпоряджається банк і використовує для забезпечення своєї діяльності на комерційних засадах та згідно з вимогами регулятивних органів. Ресурси ж усієї банківської системи це особливе економічне поняття, що виражає сукупність економічних відносин із приводу створення, розподілу і використання коштів банківською системою на макроекономічному рівні.

Що ж стосується ринку банківських ресурсів, то його, як і будь-який ринок узагалі, можливо представити з інституціонального і функціонального погляду.

З інституціонального погляду він є сукупністю продавців грошових ресурсів, покупців, посередників, органу контролю, яким виступає Національний банк України. Природно, для розвинутого ринку повинні бути характерні як розмаїтість продавців, якими є інституціональні та індивідуальні інвестори, самі комерційні банки, що перепродують фінансові ресурси, так і розмаїтість покупців та посередників. При регулюванні діяльності цього ринку пріоритет повинен віддаватися методам не адміністративного, а економічного регулювання.

З функціонального погляду ринок банківських ресурсів це сфера економічних відносин, де відбуваються процеси акумуляції, розподілу та розміщення банківських ресурсів, установа ціни на них у результаті зіставлення попиту та пропозиції.

Не менш складним завданням є теоретичне визначення ресурсної бази банків.

Ресурсна база банку являє собою сукупність різних форм і видів ресурсів, що є в розпорядженні банку та використовуються ним для забезпечення виконання стратегічної мети та оперативних цілей і завдань своєї діяльності.

Ресурсний потенціал - це максимум ресурсів, які банк може залучити на фінансовому ринку.

Існують такі фактори, які здійснюють вплив на створення ресурсного потенціалу:

Перша група факторів – неконтрольовані. Їх вплив банк не може попередити чи змінити і враховує як задані величини. Серед таких позасистемних факторів доцільно виділити макроекономічні, стан фінансового ринку, нормативи регулюючих органів.

До другої групи факторів - частково контрольованих, вплив яких на мобілізацію ресурсів банк може частково змінити, належать поведінка клієнтів, конкурентів і власників.

Третя група факторів - це внутрішньосистемні. До них належать ендегенні величини впливу, які є контрольовані, тобто їх вплив банк може змінити так, щоб узгодити обсяг мобілізованих ресурсів згідно з поставленими цілями.

Важливим фактором збільшення ресурсного потенціалу комерційного банку є нарощення ним власного капіталу. У цьому контексті капітал банку має подвійне значення. Перш за все, він сприяє збільшенню ресурсного потенціалу. По-друге, власні кошти забезпечують безпеку припливу банківських ресурсів.

Умовою забезпечення фінансової стійкості та ефективної роботи банків України, як специфічних суб'єктів господарювання є створення відповідної ресурсної бази, тобто сукупності грошових коштів, які знаходяться в розпорядженні банків з різних джерел, і використовуються для здійснення активних операцій.

Фінансова криза, яка розпочалася в Україні у 2008 р., поставила перед банками ряд проблем, таких як: масове вилучення депозитів, зниження довіри до банківської системи, нестабільність валютних курсів. На сьогодні беззаперечним є факт, що діяльність українських банків у 2012 р. буде здійснюватися у надзвичайно складних умовах, тому одним із першочергових завдань економічної політики держави є збереження банківської системи і запобігання банкрутству банків [2].

В умовах кризи вітчизняним банкам надзвичайно важко вирішувати питання формування ресурсів банків, оскільки українська банківська система ще дуже молода, вона перебуває тільки на початковому етапі свого розвитку. Структура ресурсів банку визначає його політику у формуванні ресурсів [1].

Формування ресурсної бази передбачає використання збалансованого співвідношення власних та залучених ресурсів і саме від зваженої структури фінансових джерел залежить фінансова стійкість банківської установи [4].

Розглядаючи напрями ресурсної політики банку, слід зазначити, що вони пов'язані з акумуляцією банківських пасивів (депозитів, запозичених та власних коштів) та трансформацією цих пасивів у кредити й інвестиції.

Реалізація завдання щодо вдосконалення депозитних операцій комерційних банків на практиці безпосередньо пов'язана саме з необхідністю збільшення обсягів вкладних операцій із населенням, оскільки стабільний приплив грошових коштів у банки дасть можливість видавати кредити та готувати базу для подальшого зростання і самого банку, і економіки в цілому. Але для того, щоб зробити дійсно цікаву пропозицію клієнтам, банкам необхідно мати певні аналітичні інструменти і розробляти програми лояльності. І взагалі основним завданням банку при розробці пакета депозитних послуг має стати чітке формулювання того, чому клієнти мають принести свої заощадження у конкретний банк. Для цього необхідно:

- розробити прості й зрозумілі споживачеві депозитні продукти;
- депозити мають враховувати інтереси певного сегмента споживачів, на який орієнтується банківська установа;
- провести дослідження кола наявних та потенційних клієнтів, проаналізувати джерела їх доходів і фінансові очікування;
- звернути увагу на навчання й мотивацію персоналу щодо роботи із збільшеними обсягами активів і пасивів;
- залучати кошти від громадян шляхом реалізації ощадних сертифікатів [3].

Таким чином, проведені дослідження щодо визначення ефективності ресурсної бази вітчизняних комерційних банків свідчать про необхідність використання нових аналітичних інструментів та програм, для мобілізації тимчасово вільних грошових коштів і перетворення їх у реальні кредитні ресурси, що забезпечить стимулювання залучення вкладів та їх збереження.

Список літератури

1. Вовчак О. Фінансова стратегія розвитку банку як передумова ефективності його діяльності/ Вовчак О.//Банківська справа.2008.-№3 – 23 с.
2. Волик Н.Г. Ресурсна база комерційних банків України: Сучасний стан і перспективи розвитку/ Волик Н.Г.,Яценко К.Г.//Держава та регіони.Серія: Економіка та підприємництво - 2010.-№6-270-274 с.
3. Галіцейська Ю. Оптимізація роботи банків із залучення депозитів населення в умовах фінансової кризи / Ю. Галіцейська // Банківська справа. – 2009. – № 6. – 85с.
4. Попрозмач І.О. Значення структури ресурсної бази банків в умовах кризи / І.О. Попрозмач // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 6. – 164 с.
5. Дані фінансової звітності банків України [Електроний ресурс] / Офіційний сайт Національного банку України.- Режим доступу до даних: <http://www.bank.gov.ua/>.

А.Гриценко, Л.Фільштейн

Анализ ресурсной базы коммерческого банка

В статье исследованы основные закономерности формирования ресурсной базы украинских банков, пути усовершенствования и улучшения ресурсной политики банка, подходы к управлению ресурсной базой коммерческих банков в условиях кризиса. Проанализирована структура и динамика банковских ресурсов за 2009 -2011 годы. Определено, что для укрепления банковской системы Украины необходимо наращивать ресурсную базу банковских учреждений.

A..Gritsienko, L. Filshtein

The analysis of resource base of commercial bank

In the clause the basic laws of forming of resource base of the Ukrainian banks, ways of improvement of a resource policy of bank, approaches to management of resource base of commercial banks in the conditions of crisis are researched. The structure and dynamics of bank resources for 2009-2011 is analysed. Determination, that for strengthening of bank system of Ukraine it is necessary to increase resource base of banking establishments.

Одержано 15.02.12